

ULUSLARARASI VE ULUSAL DÜZENLEMELERDE MÜLTECİ
ÇOCUĞUN EĞİTİM HAKKI

YETKİN
YAYINLARI

ÖDEMELİ İSTEME VE GENEL DAĞITIM

YETKİN Basım Yayım ve Dağıtım A.Ş.

Strasburg Caddesi No: 31/A 06430 Sıhhiye / ANKARA

Tel : 0 (312) 231 42 34 (35) – 232 03 43 Faks: 229 87 85

Şube: Abide-i Hürriyet Cad. No: 158 34381 Şişli / İSTANBUL

Tel: 0 (212) 234 50 56 (57) Pbx Faks: 0 (212) 234 50 58

e-mail: yetkin@yetkin.com.tr <http://www.yetkin.com.tr>

Yaymevi Sertifika No: 47453

Yayın Kodu: ISBN 978-605-05-1884-9

© Yetkin Yayınları 2024

Dizgi: YETKİN Elektronik Yayımcılık Sistemleri

Baskı: YETKİN BASIMEVİ

Kâzım Karabekir Caddesi No: 95/7-8-10

Tel: 0 (312) 341 00 06 06060 ANKARA

Matbaa Sertifika No: 47452

Şevin TAŞDELEN EREN

**ULUSLARARASI VE ULUSAL DÜZENLEMELERDE
MÜLTECİ ÇOCUĞUN EĞİTİM HAKKI**

Ankara 2024

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	5
İÇİNDEKİLER.....	7
KISALTMALAR.....	13
GİRİŞ.....	15

BİRİNCİ BÖLÜM MÜLTECİ, MÜLTECİ ÇOCUK KAVRAMI VE İLGİLİ MEVZUAT

1.1. MÜLTECİ KAVRAMI VE İLGİLİ MEVZUAT.....	19
1.1.1. Genel Olarak Mülteci Kavramı ve Tarihsel Gelişimi	19
1.1.2. Hukuki Düzenlemelerde Mülteci Kavramı	28
1.1.2.1. Uluslararası Hukuki Düzenlemelerde Mülteci Kavramı	28
1.1.2.1.1. International Refugees Organization (IRO)-Uluslararası Mülteciler Örgütü (UMÖ).....	28
1.1.2.1.2. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK).....	29
1.1.2.1.3. 1951 Tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi.....	31
1.1.2.1.4. 1967 Tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Protokol	34
1.1.2.1.5. İnsan Hakları Evrensel Beyannameşi	35
1.1.2.1.6. 1967 Tarihli Birleşmiş Milletler Ülkesel Sığınma Bildirisi.....	36
1.1.2.2. Bölgesel Düzenlemelerde Mülteci Kavramı	37

1.1.2.2.1.	Afrika Bölgesinde Yapılan Çalışmalar	37
1.1.2.2.2.	Amerikan Bölgelerinde Yapılan Çalışmalar	38
1.1.2.2.3.	Arap Bölgelerinde Yapılan Çalışmalar	40
1.1.2.2.4.	Avrupa Bölgesinde Yapılan Çalışmalar	40
1.1.2.3.	Ulusal Metinlerde Mülteci Kavramı	45
1.1.2.3.1.	Genel Olarak	45
1.1.2.3.2.	İskan Kanunu	48
1.1.2.3.3.	Türkiye'ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılara ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik	49
1.1.2.3.4.	Ulusal Eylem Planı	50
1.1.2.3.5.	22.06.2006 Tarihli İç İşleri Bakanlığı Uygulama Talimatı	51
1.1.2.3.6.	6468 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu	53
1.1.2.3.7.	Diğer Hukuki Düzenlemeler	55

1.2. MÜLTECİ ÇOCUK KAVRAMI VE İLGİLİ

MEVZUAT	57
1.2.1. Mülteci Çocuk Kavramı ve Hukuki Boyutu	57
1.2.2. Uluslararası Düzenlemelerde Mülteci Çocuk	59
1.2.2.1. Genel Olarak	59
1.2.2.2. Cenevre Çocuk Hakları Beyannamesi	59
1.2.2.3. BM Çocuk Hakları Bildirgesi	61
1.2.2.4. Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi	62

1.2.2.5.	1951 Tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve 1967 Tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Protokol.....	65
1.2.2.6.	Diğer Uluslararası Belgeler	66
1.2.3.	Ulusal Hukuki Düzenlemelerde Mülteci Çocuk.....	68
1.2.3.1.	Genel Olarak.....	68
1.2.3.2.	YUKK Kapsamında Mülteci Çocuk	69

İKİNCİ BÖLÜM

EĞİTİM HAKKI VE İLGİLİ MEVZUAT

2.1.	EĞİTİM HAKKI KAVRAMININ AÇILIMI.....	71
2.2.	HUKUKİ DÜZENLEMELERDE EĞİTİM HAKKI.....	72
2.2.1.	Uluslararası Hukuki Düzenlemelerde Eğitim Hakkı	72
2.2.1.1.	İnsan Hakları Evrensel Bildirisi.....	72
2.2.1.2.	BM Eğitimde Ayrımcılığa Karşı Uluslararası Sözleşme.....	73
2.2.1.3.	Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi	74
2.2.1.4.	Çocuk Haklarına Dair Sözleşme.....	76
2.2.1.5.	BM Çocuk Hakları Bildirisi.....	78
2.2.1.6.	Diğer Uluslararası Hukuki Düzenlemeler.....	79
2.2.2.	Bölgesel Düzenlemeler.....	82
2.2.2.1.	Avrupa Birliği Çerçevesindeki Düzenlemeler	82
2.2.2.2.	Amerikan Hukuki Belgelerindeki Düzenlemeler.....	85
2.2.2.3.	Afrika Bölgesi Belgelerindeki Düzenlemeler.....	85
2.2.3.	Ulusal Hukuki Metinlerde Eğitim Hakkı	86
2.2.3.1.	1982 Anayasası.....	86
2.2.3.2.	1739 Sayılı Milli Eğitim Kanunu.....	88

2.2.3.3.	Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu.....	89
2.2.3.4.	Diğer Ulusal Hukuki Metinler.....	90

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MÜLTECİ ÇOCUĞUN EĞİTİM HAKKI VE ERİŞİMİ

3.1.	MÜLTECİ ÇOCUĞUN EĞİTİM HAKKI.....	93
3.1.1.	Genel Olarak.....	93
3.1.2.	Mülteci Çocuğun Eğitim Hakkına Dair Düzenlemeler	100
3.1.2.1.	1951 Tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme.....	100
3.1.2.2.	Çocuk Hakları Sözleşmesi.....	101
3.1.2.3.	Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu	102
3.1.2.4.	Geçici Koruma Yönetmeliği.....	104
3.1.2.5.	Türkiye’deki Mülteci Çocukların Eğitim Haklarına İlişkin Genelgeler	107
3.1.2.5.1.	Emniyet Genel Müdürlüğü Uygulama Talimatı Genelgesi	107
3.1.2.5.2.	Yabancılara Yönelik Eğitim Hizmetleri Genelgesi.....	110
3.1.2.6.	Türkiye’deki Suriyeli Çocuklara Dair Düzenlemeler	111
3.1.2.6.1.	Ülkemizde Kamp Dışında Misafir Edilen Suriye Vatandaşlarına Yönelik Tedbirler.....	111
3.1.2.6.2.	Geçici Koruma Altında Bulunan Suriye Vatandaşlarına Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri Genelgesi	111
3.1.3.	Türkiye’ de Mülteci Çocukların Eğitimine İlişkin Yapılan Plan ve Projeler	112
3.1.3.1.	Milli Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı.....	112

3.1.3.2.	Suriyeli Çocukların Türk Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi (PICLES)	113
3.1.3.3.	Suriyeli Misafir Öğrencilere Türkçe Öğretme Projesi	113
3.2.	MÜLTECİ ÇOCUĞUN EĞİTİME ERİŞİMİ	114
3.2.1.	Türkiye’de Mülteci ve Geçici Korunan Çocuğun Eğitime Erişim Usulü	114
3.2.1.1.	Mülteci Çocuğun Eğitime Erişim Usulü.....	114
3.2.1.2.	Geçici Korunan Çocuğun Eğitime Erişim Usulü	117
3.2.2.	Mülteci Çocukların Eğitime Erişim Süreçlerinde Yaşadıkları Sıkıntılar ve AİHM Örnekleri	119
3.2.3.	Mülteci Çocuklara Yönelik Kapsayıcı Eğitim Politikası.....	124
SONUÇ	129	
KAYNAKÇA.....	135	

KAYNAKÇA

ADIGÜZEL, Selminaz, Göçmen Çocuğun Eğitim Hakkı, Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2017,3, 27-42 (<https://hukuk.beykent.edu.tr/docs/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

ADIGÜZEL, Selminaz, Uluslararası Hukukta ve Türkiye’de Eğitim Hakkı, Legal Yayıncılık, İstanbul 2016.

AKAR, Çağlar, Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonu, Uluslararası Sosyal Bilimlerde Yenilikçi Yaklaşımlar Dergisi, 2021, vol 5.4, 287-296 (<https://ijiasos.penpublishing.net/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

AKBATUR, Fahrinisa, Çocuk Hakları Sözleşmesi Işığında Mültecilik ve Çocuklar, MHB, 1996, 1-2, 1-17 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 23.12.2012).

AKBULUT, Merve, Çocuk Mültecilerin Tabi Olduğu Hukuki Rejim/Milletlerarası Aile ve Çocuk Hukukuna İlişkin Seçilmiş Makaleler, Beta Yayınları, İstanbul, 2017, 55-102.

AKYÜZ, Emine, Çocuk Hukuku, Pegem Akademi, Ankara 202.

AKYÜZ, Emine, Çocuk Hakları Bildirisi ve Türk Hukuk Sistemine Etkisi, 339- 365 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 14.12.2023).

APAYDIN İŞIKSAL, Tuğçe, Türk Milli Eğitim Sisteminde Eğitim Hakkı ve Çocuk Hakları Sözleşmesi, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018.

Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı, Sığınma, sınırlar ve göç ile ilgili Avrupa Hukuku El Kitabı, 2014 (<https://www.echr.coe.int/documents/> Erişim Tarihi: 18.12.2023).

Avrupa Konseyi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine Ek 1 Nolu Protokolün 2. Maddesi Hakkında Rehber, Eğitim Hakkı, 2015 (<https://inhak.adalet.gov.tr/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

AYAR, Ahmet, Çocuk Haklar Sözleşmesi Kapsamında Çocuğun Eğitim(Nitelikli Eğitim) Hakkına İlişkin Bir Değerlendirme, Türkiye Barolar

Birliği Dergisi, 2022, 159,337- 362 (<http://tbbdergisi.barobirlik.org/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

AYBAY, Rona, İnsan Hakları Seçilmiş Makaleler, Pencere Yayınları, İstanbul 2010.

AYBAY, Rona, ÖZBEK, Nimet, PERÇİN ERSEN, Gizem, Vatandaşlık Hukuku, Siyasal Kitabevi, Ankara 2019.

BM Genel Kurulu Göçmen Mülteci ve Sığınmacıların Eğitim Hakkı Raporu (<https://digitalibrary.un.org/> Erişim Tarihi: 05.11.2023).

BMMYK, Çocuğun Yüksek Yararının Belirlenmesine Dair BMMYK Kılavuz İlkeleri, 2008 (<https://www.refworld.org/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

BOZKURT, Kutuhan, L.L. M. Eur, Göç Hukuku Avrupa Birliği Politikaları ve Düzenlemeleri Kapsamında Mülteci Statüsü ve Sığınma, Legal Yayınları, İstanbul 2022.

CAN, Hacı, TUNA, Ekin, TUNA, Nehir, Çocuk Hukuku, Nobel Yayınları, Ankara 2019.

COŞKUN, Ufuk, Yeni Anayasa ve Eğitim, Liberal Düşünce Dergisi, 2012, 66, 111-121 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 01.11.2023).

ÇELİKEL, Aysel, Yabancılar Hukuku, Beta Yayınları, İstanbul 2022.

ÇİÇEKLİ, Bülent, Uluslararası Hukukta Mülteciler ve Sığınmacılar, Seçkin Yayınları, Ankara 2009.

DAVER, Bülent, İnsan Hakları ve Mülteciler Meselesi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1953,08, 185-199 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 15.11.2023).

DOĞAN, Adem, AVCIOĞLU, Aylin, Kapsayıcı eğitimin yadsınamaz gerçeği: Göçmen Çocukların Eğitim Sorunlarının İncelenmesi, Van Yüzüncü Yıl Eğitim Fakültesi Dergisi, 2022,19 (3), 987-1015 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

DRYDEN-PETERSON, Sarah, ADELMAN, Elizabeth, BELLİNO, Michelle J., CHOPRA, Vidur, The Purposes of Refugee Education, Sociology of Education, 2019, 92, 4, 346- 366 (<https://www.jstor.org/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

EKŞİ, Nuray, BMMYK'nın Türkiye'deki Faaliyetleri ve Türk İltica Sisteminde Değişen Rolü, İstanbul Hukuk Mecmuası, 2019, 77(1), 343-370 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 19.11.2023).

EKŞİ, Nuray, Mevzuat ve Anlaşmalar Kapsamında Çocukların Korunması, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 2016,7, 559-574 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 10.11.2023).

EKŞİ, Nuray, Yabancılar Hukukuna İlişkin Temel Konular, Beta Yayınları, İstanbul 2012.

EKŞİ, Nuray, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Hukuku, Beta Yayınları, İstanbul 2014.

EMİN, Müberra Nur, Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Eğitimi Temel Eğitim Politikaları, SETA, 2016, 153 (<https://setav.org/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

ERDOĞAN, Gülnur, Avrupa Sosyal Şartı ve Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı, TBB Dergisi, 2008, 7, 123-165 (<http://tbbdergisi.barobirlik.org>. Erişim Tarihi: 13.11.2023).

ERGÜVEN, Nasılı Sarp, ÖZTURANLI, Beyza, Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türkiye, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2013, 62, 1007-1061 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 15.11.2023).

GENCER, Tahir Emre, Göç ve Eğitim İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme: Suriyeli Çocukların Eğitim Gereksinimi ve Okullaşma Süreçlerinde Karşılaştıkları Güçlükler, Uluslararası Sosyal Araştırma Dergisi, 2107, 10, 838-851 (<https://www.sosyalarastirmalar.com/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

GOODWIN-GİLL, G. S. (2001). Refugees: Challenges to Protection. The International Migration Review, 35(1), 130–142 (<https://www.jstor.org>, (Erişim Tarihi: 24.12.2023).

GÖZLER, Kemal Gözler, 1982 Anayasasına Göre Din Kültürü Eğitimi ve Öğretimi, Prof. Dr. Tunçer Karamustafaoğlu'na Armağan, Ankara, Adalet Yayınevi, 2010, s. 317-334 (<https://www.anayasa.gen.tr/din-egitimi.htm>, Konuluş Tarihi: 13.11.2010).

GÜL, İdil Işıl, KARAN, Ulaş, Ayrımcılık Yasağı Eğitim Rehberi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2011 (<https://insanhaklari-merkezi.bilgi.edu.tr/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

GÜNER, Cemil, İltica Konusunda Türkiye'nin Yol Haritası, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2017,4, 81-109 (<https://dergipark.org.tr/tr/> Erişim Tarihi: 15.12.2023).

GÜNGÖR, AYDIN, Tuba, PEHLİVAN, Osman, Kapsayıcı Eğitimin Türk Eğitim Sistemindeki Yeri ve Önemi, Studies in Educational Research and Development, 2021, 5(1), 48-71 (<https://serd.artvin.edu.tr/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

HAREKET, Erdem YEL, Selma, Eğitim Hukukunda Çocuk Hakları ve Eğitimi, Anı Yayıncılık, Ankara, 2021.

HATHAWAY, James C. The Evolution of Refugee Status in International Law: 1920-1950. The International and Comparative Law Quarterly, 1984 33 (2), 248-380 (<https://www.jstor.org/stable/> Erişim Tarihi: 24.12.2023).

HATHAWAY, James Hathaway, Assigning Protection: Can Refugee Rights and State Preferences be Reconciled, Journal of Institutional and Theoretical Economics, 175, 1, 2019, 33-45 (<https://www.jstor.org/stable/> Erişim Tarihi: 24.12.2023).

HELTON, Arthur C., Displacement and Human Rights: Current Dilemmas in Refugee Protection, Journal of International Affairs, 1994, 47, 2, 379-398 (<https://www.jstor.org/> Erişim Tarihi: 20.11.2023).

HOPYAR, Zehra, Avrupa'nın Mülteci Politikası, International Journal Of Political Studies, 2016,2, 59-67 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 20.12.2023).

Human Rights Watch, Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Çocukların Eğitime Erişiminin Önündeki Engeller, 2015 (<https://www.hrw.org/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

ILGAR, Rüştü, Türk Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 2017, 2, 40-52 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 22.12.2023).

İşıl Özkan, Göç-İltica ve Sığınma Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara 2023, s. 461-463.

İç İşleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü, Sayı: B.05.1egm.0.13.02/1614771810- 12/Gnl.D.6-6, 22.06.2006, No:57.

İNAN, Ali Naim, Çocuk Hakları Beyannamesi İlkelerinin Türk Hukuk Sistemine Etkisi, s. 202-219 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 14.12.2023).

KABOĞLU, İbrahim, DÖNMEZ, Oğuz, Afrika İnsan ve Halklar Hakları Şartı Çevirisi, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1985, 3, 3, s. 401-418 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 24.12.2023).

KAŞTAN, Yüksel Kaştan, Türkiye’de Göç Yaşamış Çocukların Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Problemler, Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 2015,2,216-229 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 03.11.2023).

KONYALI, Gökçe, Uluslararası Hukukta Sığınma Hakkı, Seçkin Yayınları, Ankara 2021.

KURT, Sevil Lale, Çocuk Haklarına İlişkin Temel Uluslararası Belgeler ve Türkiye Uygulaması, Sosyal Politika Çalışmalar Dergisi, 2016,36, 99-127 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 26.11.2023).

LOEWEN, Shawn, Mülteci Çocuklarda İkinci Dil Kaygısı, HAMILTON, Richard, MOORE, Denis, Mülteci Çocuklara Yönelik Eğitim Müdahaleleri/ Pegem Akademi, Ankara 2019.

LOHRENSCHEİT, Claudia, Eğitim Haklarının Genişletilmesi Üzerine Düşünceler ve Öneriler, Politeknik Dergisi, 2019, 15-17 (<https://politeknik.de/> Erişim Tarihi: 05.11.2023).

METİN, Yüksel, AB Temel Haklar Şartı, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi,2002,57, 35-63 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 28.10.2023).

Mülteci Hakları Merkezi, Avukatlar İçin Mülteci Hukuku El Kitabı, İstanbul 2021.

Mülteci Hakları Merkezi, Suriye’de Gelen Sığınmacılar İçin Türkiye’de Geçici Koruma, 2017, <https://www.mhd.org.tr/> (Erişim Tarihi: 15.12.2023).

Mülteci Hakları Merkezi, Suriye’den Gelen Sığınmacılar İçin Türkiye’de Eğitim Hakkı, 2017 (<https://www.mhd.org.tr/> Erişim Tarihi: 15.12.2023).

Mülteci Hakları Merkezi, Türkiye’de Uluslararası Koruma Kapsamındaki Kişiler İçin Eğitim Hakkı, 2021 (<https://www.mhd.org.tr/> Erişim Tarihi: 15.12.2023).

ODMAN, M. Tevfik, Çocuk Hakları Bağlamında Çocuk Mülteciler, Çağ Üniversitesi Yayınları, Tarsus 2008.

ODMAN, M. Tevfik, Tarihsel Gelişim Sürecinde Güncelleştirilmiş Mülteci Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2020.

ÖKTEM, Mehmet Selman, Uluslararası Göç Hukukunda Çocuklar ve Hukuki Statüleri, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2018.

ÖZCAN, Mehmet, Avrupa Birliği Sığınma Hukuku, Uluslararası Stratejik Araştırma Kurumu, Ankara 2005 (<https://www.google.com.tr/books/> Erişim Tarihi: 18.11.2023).

ÖZDEMİR, Hayrunnisa, RUHİ, A. Cemil, Çocuk Hukuku, Oniki-levha Yayınevi, İstanbul, 2023.

SAFİ, Sibel Mülteci Hukuku Ders Kitabı, Legal Yayıncılık, İstanbul 2018.

SAĞLAM, Mustafa, ÖZÜDOĞRU, Fatma, ÇIRAY, Funda, Avrupa Birliği Eğitim Politikaları ve Türk Eğitim Sistemine etkileri, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2011, VIII, 87-109, (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 12.11.2023).

SARIER, Yılmaz, Türkiye’de Mülteci Öğrencilerin Eğitimi Üzerine Bir Meta-Sentez Çalışması: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi, 2020,3,80-111 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 16.11.2023).

SAYGILI, Abdurrahman, İnsan Haklar Kıyısındaki Özneler: Mülteciler, İmaj Yayınevi, Ankara 2017.

SOLAK, Ekrem, ÇELİK, Selda, Türkiye’de Eğitim Gören Mülteci Öğrencilerin Dilsel Sorunlarının İncelenmesi, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2018,11,425- 432 (<https://www.sosyalarastirmalar.com/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

ŞAHİN, Harun, Göç Olgusu, Mülteci Çocukların Eğitimi ve Suriyeli Mülteci Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonu, Uluslararası Türkçe Edebiyat ve Kültür Eğitim Dergisi, 2020/ 9(I), 377-394 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 22.12.2023).

ŞİMŞEK, Doğuş, Mülteci Entegrasyonu, Göç Politikaları ve Sosyal Sınıf: Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler Örneği, Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 2018, 40/2, 365- 392 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 16.11.2023).

ŞİMŞEK, Hüseyin, Türkiye'de Göçmen, Mülteci ve Sığınmacılara Yönelik Kapsayıcı Eğitim Politikaları, Eğitim Programları ve Uygulamaları/ Kapsayıcı Eğitim, Göçmen, Mülteci ve Sığınmacıların Uyum ve Eğitim Politikaları, Paradigma Yayınları, Çanakkale 2022,107-134.

T.C. İş İşleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları, İç İşleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü 2016 Türkiye Yıllık Göç Raporu, 2017.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim Stratejik Planı, Ankara 2019.

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI, AVRUPA SOSYAL ŞARTI, Editör Dr. Fazıl AYDIN, Yayın No: 06, Ankara, 2014.

TANRIKULU, Faik, Suriye Krizi Sonrası Türkiye'deki Sığınmacıların ve Göçmenlerin Eğitimi, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,2018,3,2585-2604 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 18.11.2023).

TAŞ, Ali, AYDIN, Mehmet Kemal, Göçmen, Sığınmacı ve Mültecilerin Eğitimine Yönelik Türkiye'de Gerçekleştirilen Projeler ve Etkinlikler, Kapsayıcı Eğitim, Göçmen, Mülteci ve Sığınmacıların Uyum ve Eğitim Politikaları, Paradigma Yayınları, Çanakkale 2022,155-170.

TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu, Ülkemize Sığınan Suriye Vatandaşlarının Barındıkları Çadırkentler Hakkında İnceleme Raporu, Ankara 2012 (<http://www.madde14.org/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

TOPAL, Ahmet Hamdi, Mülteci Hukuku ve Silahlı Çatışma Kaynaklı Sığınmacılar, Onikilevha Yayınları, İstanbul, 2019.

Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı Yayını, Türkiye'de Mülteci ve Sığınmacılar 2016 İzleme Raporu, İstanbul, 2016.

Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı Yayını, Türkiye'de Mülteci ve Sığınmacılar 2017 İzleme Raporu, İstanbul, 2017.

Türk Dil Kurumu (<https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 24.10.2023).

UN High Commissioner for Refugees (UNCHR), The Refugee Convention, 1951: The Travaux, Preparatoires analysed with Commentary by Dr. Paul Weis, 1990, available at: (<https://www.refworld.org> Erişim Tarihi: 05.11.2023)

UNICEF, Nitelikli Kapsayıcı Eğitim (<https://www.unicef.org/> Erişim Tarihi: 01.11.2023).

UNICEF Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Uygulama El Kitabı, UNICEF, 2002, s. 319 (<https://www.unicef.org/turkiye>, Erişim Tarihi: 04.12.2023).

UNICEF, Geçici Koruma Statüsündeki Bireylere Yönelik Özel Eğitim Hizmetleri Kılavuz Kitabı/ Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara, 2017.

UNICEF, Okula Kayıt için Destek Programı BilgiFormu, UNICEF, 2021 (<https://www.unicef.org/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

UNICEF, Türkiye ve UNICEF Ülke İşbirliği Programı 2016-2020, 2019 Yıllık Raporu 2019 (<https://www.unicef.org/> Erişim Tarihi: 20.11.2023).

UNICEF, UNICEF Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Uygulama El Kitabı, 2002, (<https://www.unicef.org/turkiye>, Erişim Tarihi: 04.12.2023).

UNICEF-Kamu Denetçiliği Kurumu, Gençlere Yönelik Akran Eğitim Kılavuzu, Ankara.

UNICEF, Türkiye’de Geçici Koruma Altında Olan Suriyeli Çocuklara Yönelik Eğitim Müdahalesinin Belgelendirilmesi Nihai Raporu, Ankara, 2022, (<https://www.unicef.org/turkiye/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

USTA, Mehmet Emin, ARIKAN, İrfan, ŞAHİN, Yahya, ÇETİN, Mustafa Sami, Suriyeli Eğitimcilerin Gözünden Geçici Eğitim Merkezlerinde Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi, Mukadimme, 2018, 9, 173-188 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 05.12.2023).

UZUN, Elif, ÖZKERİM GÜNER, Neslihan, Mülteci Hukuku Temel Kavramlar ve Mevzuat, Nisan Yayınları, Eskişehir 2022.

UZUN, Elif, Uluslararası Hukuk Çerçevesinde BMMYK’nın Yapısı, Görevleri ve Uluslararası Mülteci Hukukunun Gelişimindeki Yeri, Göç Araştırmaları Dergisi, 2016,2, 60-85 (<https://dergipark.org.tr/> Erişim Tarihi: 24.12.2023).

ÜSTÜN, Ahmet, BAŞ, Ayşegül, Mülteci Öğrencilerin Öğrenme Sürecinde Yaşadıkları Sorunlar, *International Journal Of Social*,2022,8, 1762-1767, (<https://journalofsocial.com/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

WATERS, Tony, BLANC, Kim Le, Refugees and Education: Mass Public Schooling Without a Nation-State, *Comparative Education Review*, 2005, 49,2, 129-147 (<https://www.jstor.org/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

WILLEMS, Kurt, VERNİMMEN, Jonas, The fundamental human-right to education forrefugees: some legal remarks, *European Educaitonal Research Journal*, 2018, 17:2, 219-232 (<https://journals.sagepub.com/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

YAVUZ, Ömer, MIZRAK, Sefa, Acil Durumlarda Okul Çağındaki Çocukların Eğitimi: Türkiye’deki Suriyeli Mülteciler Örneği, *Göç Dergisi*, 2016, 3, 175-196 (<https://dergi.tplondon.com/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

YERLİ, Gülbaşak, Ulusal ve Uluslararası Düzenlemelere Göre Çocuk Hakları ve Mülteci Çocukların Eğitime Erişebilirlik Sorunları, *Sivil Toplum, Siyasal Sistem ve Siyasal Yönetim*, İksadPublishiing House, 2018, 6-36, (<https://iksadyayinevi.com/> Erişim Tarihi: 22.12.2023).

YILDIRIM, Tülay, Güvenlik Ekseninde Avrupa Birliği Mülteci Hukuku, *Yetkin Yayınları*, Ankara 2016.

Birleşmiş Milletler Konferansı Ekonomik ve Sosyal Konsey, Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları), 663 C(XXIV) 31.07.1957.

2076(LXII) 13.05.1977 / Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumu, Birleşmiş Milletler Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları) (<https://tihek.gov.tr/> Erişim Tarihi: 01.11.2023).

AİHM, 13.12.2005, 55762/00 ve 55974/00 Başvuru Numaralı, Case Of Timishev v. Russia (<https://hudoc.echr.coe.int/> Erişim Tarihi: 12.11.2023).

AİHM, 13.09.2011, Case Of Ponomaryovi v. Bulgaria, Application No: 5335/05 (<https://hudoc.echr.coe.int/> Erişim Tarihi: 13.11.2023).

AİHM, 23.07.1968, Case “Relating To Certain Aspects Of The Laws On The Use Of Languages İn Education Belgium, Application No: 1474/62; 1677/62; 1691/62, 1994/63; 2126/64), (<https://hudoc.echr.coe.int/> Erişim Tarihi: 13.11.2023).

AİHM, 09.10.2007, Case Of Hasan And Eylem Zengin v. Türkiye, Application No: 1448/04 (<https://hudoc.echr.coe.int/> Erişim Tarihi: 13.11.2023).

AİHM, 21.07.2022, Case Of Darboe And Camara v. İtalya, Application No: 5797/17 (<https://hudoc.echr.coe.int/tur> Erişim Tarihi: 13.11.2023).

<https://www.refworld.org/> (Erişim Tarihi: 12.10.2023).

<https://hukukbook.com/> Erişim Tarihi: 14.12.2023).

<https://diabgm.adalet.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 15.10.2023).

<https://dergipark.org.tr/> (25.12.2023).

<http://www.madde14.org/> (Erişim Tarihi: 16.10.2023).

<https://iksadyayinevi.com/> Erişim Tarihi: 22.12.2023).

<https://digitallibrary.un.org/> (Erişim Tarihi: 05.11.2023).

<https://haberdecocuk.org/> 14.12.2023).

<https://help.unhcr.org> (Erişim Tarihi: 11.11.2023).

<https://hudoc.echr.coe.int/> (Erişim Tarihi: 12.11.2023).

<https://inhak.adalet.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 01.11.2023).

<https://insanhaklariizleme.org/> (Erişim Tarihi: 30.10.2023).

<https://www.ihd.org.tr/> (Erişim Tarihi: 28.10.2023).

<https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/> (Erişim Tarihi: 01.11.2023).

<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 13.11.2023).

<https://kdkcocuk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 28.10.2023).

<https://www.multeci.org.tr> (Erişim Tarihi: 09.11.2023).

<https://www.unicef.org/> (Erişim Tarihi: 11.11.2023).

<https://www.mevzuat.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 13.11.2023).

<https://www.goc.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 01.11.2023).

<https://www.multeci.org.tr/> (Erişim Tarihi: 01.11.2023).

<https://help.unhcr.org/> (Erişim Tarihi: 01.11.2023).

<http://www.madde14.org/> (Erişim Tarihi: 01.11.2023).